

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

M 0 7 2 5 1 1 2 2

JESENSKI ROK

ZGODOVINA

☰ Izpitna pola 2 ☰

Petek, 31. avgust 2007 / 90 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

V tej izpitni poli je 25 nalog iz slovenske zgodovine. Odgovore vpisujte v za to predvideni prostor z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite razločno in čitljivo. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami.

Dobro preglejte ilustrativno gradivo, saj Vam bo pomagalo pri reševanju nalog.

Ob nalogah je v oklepaju navedeno število točk. Za napačne odgovore ne dobite negativnih točk, točkovani pa so tudi delni odgovori. Pazite na zahteve pri posameznih vprašanjih, saj upoštevamo samo toliko elementov, kolikor jih je navedeno.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

SLOVENSKO OZEMLJE V RIMSKI IN ZGODNJI SREDNJEVEŠKI DOBI

1. Pred prihodom Rimljani so na današnjem slovenskem prostoru živila prva po imenu znana plemena.

Obkrožite dve plemeni, ki sta živili na današnjem slovenskem ozemlju.

(2 točki)

A Karni

D Skiti

B Dalmati

E Liburni

C Vandali

F Tavriski

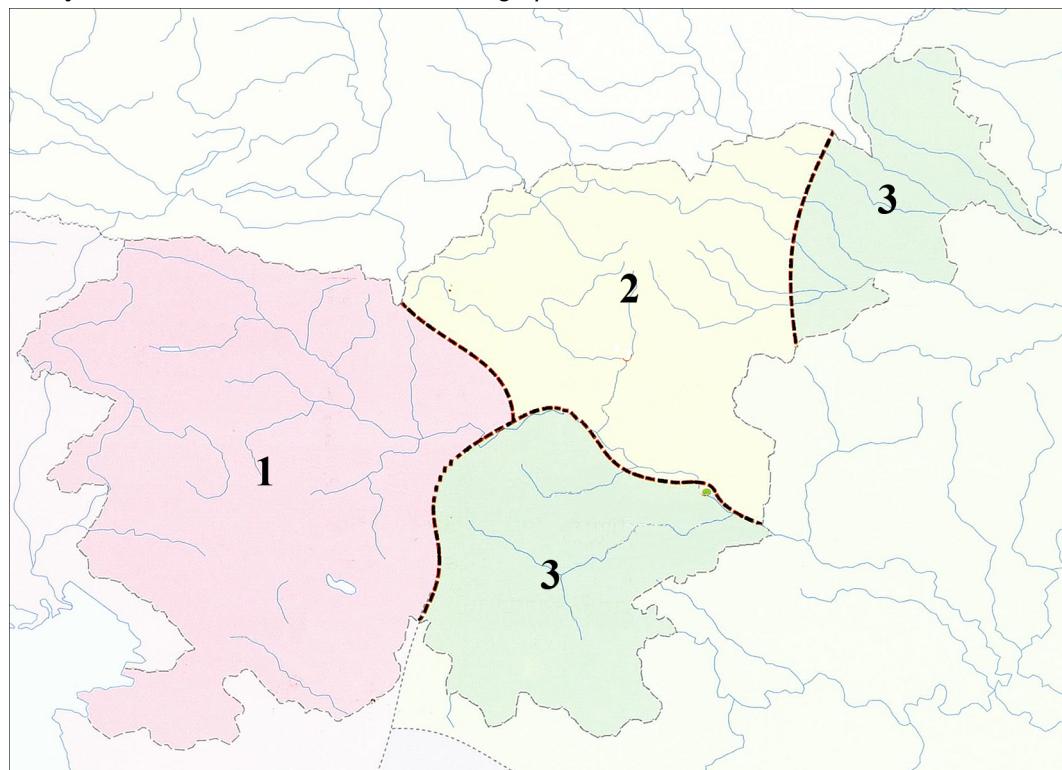
2. Leta 181 pr. Kr. so na današnji severni italijanski obali Rimljani ustanovili kolonijo, ki je postala odskočna točka za nadaljnje rimske osvajanje predalpskega prostora.
Kako se je imenovala ta kolonija?

(1 točka)

3. Ko so Rimljani osvojili slovensko ozemlje, so ga razdelili v tri upravne enote.
Pod spodaj navedene številke vpišite imena upravnih enot, med katere so Rimljani razdelili današnji slovenski prostor.

(3 točke)

Zemljevid 1: Rimska razdelitev slovenskega prostora

(Vir: Kocuvan, E., 1994: Rimjan sem: slike iz življenja Rimjanov, str. 17. DZS. Ljubljana)

1 _____

2 _____

3 _____

4. Rimljani so ob prihodu na slovensko ozemlje prinesli mestno kulturo ter pri nas ustanovili kolonije in municipije.

Opišite, v čem je bistvena razlika med mestom, ki je imelo status kolonije, in mestom, ki je imelo status municipija.

Imenujte eno mesto na današnjem slovenskem ozemlju, ki ima v rimskem času status kolonije, in eno mesto, ki ima status municipija.

(3 točke)

5. V času rimskega imperija je kmetijstvo na slovenskem ozemlju doživelo velike spremembe. Naštejte štiri spremembe v kmetijstvu, ki so jih k nam prinesli Rimljani.

(2 točki)

6. V času rimskega imperija se je slovenski prostor hitro romaniziral.

Pojasnite, kaj je romanizacija.

Kdo vse je pospeševal romanizacijo?

(2 točki)

7. Rimljani so pustili za seboj številne materialne ostanke.
Oglejte si slike rimske kulture in pod vsako zapišite, kaj je na sliki in v katerem kraju jih najdemo.
(2 točki)

Materialni ostanki rimske kulture

Slika 1

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 202. DZS. Ljubljana)

Slika 2

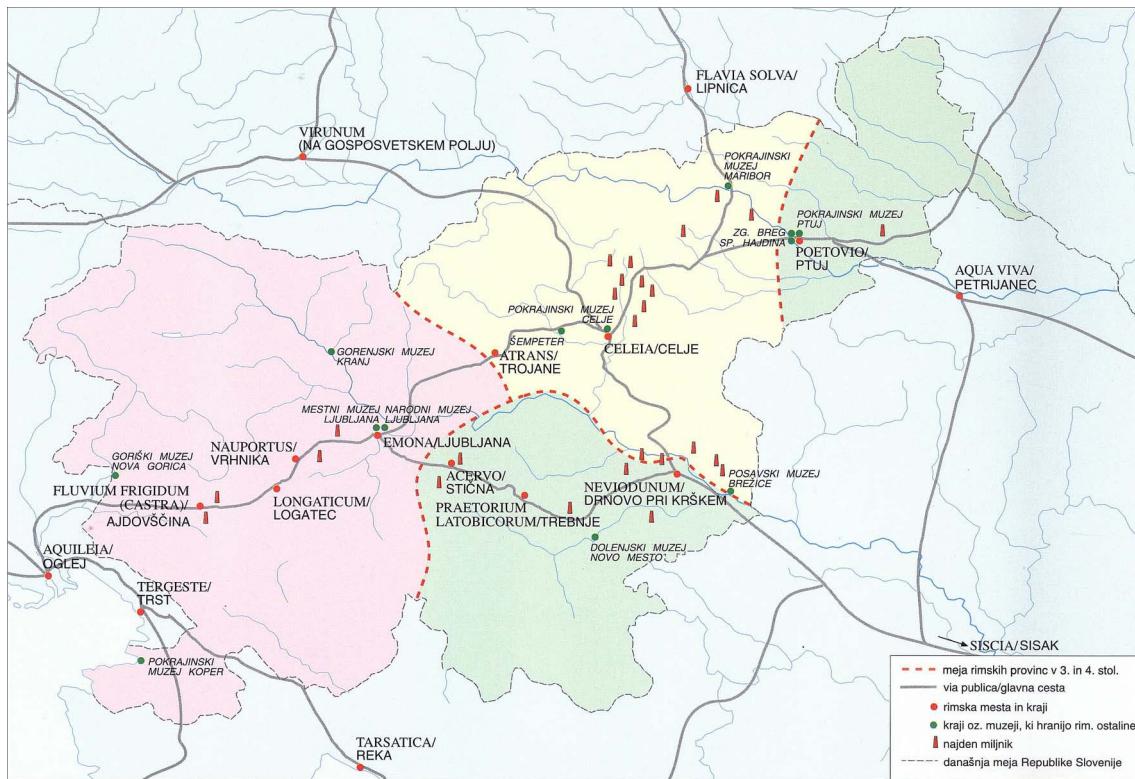

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 1997: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 201. DZS. Ljubljana)

8. Rimljani so med svojim vladanjem zgradili dobro razvito cestno omrežje. Ob cestah so postavili miljnike.
Na kratko razložite, kaj so miljniki.
Oglejte si zemljevid 2 in obkrožite, v kateri smeri je potekala najpomembnejša rimska prometna povezava prek slovenskega ozemlja.

(2 točki)

Zemljevid 2: Rimski cesti

(Vir: Kocuvan, E., 1994: Rimljani sem: slike iz življenja Rimjanov, str. 18. DZS. Ljubljana)

- A sever–zahod
- B jug–sever
- C jug–zahod
- D zahod–vzhod

9. V času rimskega imperija sta se na slovenskem ozemlju pojavila mitraizem in krščanstvo.
Na kratko pojasnite, kaj je bil mitraizem.
Naštejte dve mestni na Slovenskem, v katerih v rimskem obdobju nastanejo škofije.

(2 točki)

10. Med preseljevanjem ljudstev so se po današnjem slovenskem ozemlju pomikala številna ljudstva.
Poimensko imenujte dve ljudstvi, ki sta se med preseljevanjem pomikali skozi slovensko ozemlje.
(1 točka)

11. Zaradi selitev ljudstev se je tudi pri nas močno spremenilo življenje rimskej staroselcev.
Opišite dva različna načina, kako se je pred prihajajočimi ljudstvi poskušalo zavarovati rimske prebivalstvo na Slovenskem.

(2 točki)

V tistem času so prebivalci kvintanskega mesta, že izčrpani od alemanskih napadov, zapustili svoja bivališča in se preselili v mesto Batavo. Toda istim barbarom ni ostalo prikriti njihovo prebivališče; to jih je še bolj podžgal v prepričanju, da bodo z enim samim napadom oplenili prebivalstvo dveh mest.

(Vir: Bratož, R., 1982: Evgipij: Življenje sv. Severina, str. 253. Znanstveni inštitut. Filozofska fakulteta. Ljubljana)

12. Povežite v pravilne pare elemente iz rimskega obdobja tako, da na črto pred ustreznim parom vpišete ustrezeno številko.

(3 točke)

1	Clastra Alpium Iuliarum	_____	beli bik
2	Viktorin Ptujski	_____	cestni prelaz
3	Norik	_____	izdelki iz železa
4	Atrans	_____	bitka med kristjani in pogani
5	Mitra	_____	zaporno obzidje pred barbari
6	Frigidum	_____	krščanski pisec

13. Po prehodu germanskih plemen so se v vzhodnoalpski prostor začeli naseljevati Slovani.
V katerem stoletju se naseljujejo predniki Slovencev v vzhodnoalpski prostor?
Pojasnite, zakaj je ustanovljena Samova plemenska zveza.
Kdo je bil Samo?
Kdaj je zveza razpadla?

(4 točke)

14. Po prihodu v vzhodnoalpski prostor Slovani ustanovijo dve politični tvorbi Karantanijo in Karniolo. Obkrožite dve pravilni trditvi.

(2 točki)

- A Karniola je imela politično središče na Gosposvetskem polju.
- B Karniola je zavzema prostor današnje osrednje Slovenije.
- C V Karnoli kneza ustoličijo na knežjem kamnu.
- D Središče kneževine Karantanije je bilo na Krnskem gradu.

15. Po propadu Samove zveze ostanejo še naprej povezana plemena v vzhodnih Alpah. Ustanovijo politično tvorbo Karantanijo.

V krajšem razmišljanju opišite družbo v Karantaniji. Pri zapisu upoštevajte: ustoličevanje knezov, poimenska omemba dveh knezov, kosezi in njihove posebne pravice (dve) v družbi, sužnji v karantanski družbi.

(5 točk)

Pod Krnsko goro namreč, blizu cerkve sv. Petra, je kamen; nanj posade svobodnega kmeta, v katerega naslednjem rodu je ta služba dedna. Z eno roko drži pisane vola in v drugi kobilo iste vrste. Oblečen v kmečko obleko, klobuk in čevlje se drži nepremično. Pojavlja se knez s praporom dežele, spremeljan od plemičev in vitezov.

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 204. DZS. Ljubljana)

16. Sredi 8. stoletja so se razmere v Karantaniji spremenile. Preberite spodnji vir in odgovorite na vprašanje.

Navedite dve posledici te pomoči.

(2 točki)

Ne dolgo zatem so začeli Obri Karantance nevarno ogrožati s sovražnimi napadi. Tedaj je bil karantski knez Borut. Ta je Bavarcem sporočil, da prihaja nadenj obrska vojska, in jih prosil, naj mu priskočijo na pomoč.

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 249. DZS. Ljubljana)

17. Krščanstvo se je širilo po dobro zasnovani misijonarski dejavnosti. Ob pokristjanjevanju so nastali prvi ohranjeni zapisi v slovenskem jeziku.

Kako se imenujejo prva ohranjena slovenska besedila, nastala na prelomu iz 10. v 11. stoletje?

Kako se imenuje pisava, v kateri so napisana ta besedila?

(2 točki)

18. Metoda, ki so jo uporabljali pri pokristjanjevanju, je danes znana pod imenom irska verska metoda.

Naštejte tri posebnosti irske verske metode.

(3 točke)

19. Zaradi pokristjanjevanja v vzhodnih Alpah je izbruhnil spor med Oglejem in Salzburgom.
Imenujte vladarja, ki je rešil spor za cerkveno mejo med Oglejem in Salzburgom.
Kateri državi je vladal ta vladar?

(2 točki)

20. Preberite vir in odgovorite na zastavljena vprašanja.
Na kratko opišite Virgilovo vlogo pri pokristjanjevanju Slovanov v Karantaniji.
Koga, imenujte ga z imenom, je Virgil poslal v Karantanijo na misijonarsko dejavnost in kje je imela Karantanija cerkveno središče?

(3 točke)

Ko je preteklo nekaj časa, je omenjeni karantanski knez prosil škofa Virgila, naj obišče njegove rojake, da bi jih čvrsto potrdil v veri. Virgil tega tedaj ni mogel storiti ...

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 250. DZS. Ljubljana)

21. Na začetku 9. stoletja je Karantanija dokončno izgubila svojo samostojnost.
 Katera zunanji dogodek je vplival na odločitev, da so Karantaniji vzeli samostojnost.
 Kaj se je zgodilo s karantanskimi knezi?
 Kaj se je zgodilo s kosezi?

(3 točke)

22. V času samostojne Karantanije in tudi po izgubi samostojnosti sta na današnjem Koroškem potekala obreda ustoličevanja.
 Oglejte si slike 3 in 4 in pod njima zapišite, kaj prikazujeta.

(2 točki)

Slika 3

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 1997: Zgodovina 1.
 Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 247. DZS. Ljubljana)

Slika 4

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 1997: Zgodovina 1.
 Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 248. DZS. Ljubljana)

23. Postavite v pravilni vrstni red od najstarejšega do najmlajšega naslednje dogodke iz karantanske zgodovine tako, da pred najstarejšim zapišete številko 1 pred najmlajšim pa številko 6. Pri tem si pomagajte z navedenimi letnicami: 394, 623, 743, 769, 811, 820.

(3 točke)

- Karantanija delno izgubi samostojnost
- protikrščanski upor v Karantaniji
- nastanek Samove plemenske zveze
- bitka pri Frigidu
- upor Ljudevita Posavskega
- Drava dokončno postane meja med Oglejem in Salzburgom

24. V 9. stoletju se je izoblikovala nova politična tvorba z imenom Spodnja Panonija.
Kdo je postal prvi knez v Spodnji Panoniji?

(1 točka)

- A Rastislav
- B Borut
- C Pribina

25. Tudi v Spodnji Panoniji se je začelo širiti krščanstvo.
Kako sta se imenovala najbolj znana misijonarja, ki sta pokristjanjevala v Spodnji Panoniji?
Kako sta, navedite dva načina, uvajala slovanski jezik v bogoslužje?

(3 točke)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN